

«vaques, donzelles, massots, grives, serrans, esparrais, besugos, pageles y llavions: con volantfn», JnCastelló (Ibiza y Form., 120); ell mateix (El Pitiuso, 1975, p. 29b) descriu el «massot, t[ambién?] negre: de color verde oliva, sin bandas ni manchas, vientre plateado y bordes de las aletas de color azul o violeta; pueden presentar manchas jaspeadas negruzcas, como coloración de camuflaje».

Tenint en compte que, segons el gravat que ell dóna dels peixos del gènere *labrus*, es veu que són de forma bastant massissa, i el *labrus merula* és de les espècies més grans (fins a 40-45 cm.), molt més en comparació dels diversos *crenilabrus* (10 cm., 20 cm.) —i sovint descansant inert en el fons (col. a), com si fos un trasto pesant— és versemblant que sigui derivat de *maça* per comparació de forma: *maçot* com a espècie de diverses menes de maces i travessers en *AlcM* ('persona tosca' S. XVIII).

Maçota [document de 1439]; i *maçoter*: «quan estavan més encesos / en lo asunto falaguer [les al·lotes del Corpus], / ab ses mans molt ocupades, / molt aficat es capell, // ve, carregat de justícia, / es capellà *maçoter* / (qui, perquè té mans d'...apòstol / est ofici li fan fer) / --- / y, sense dir *aigo va*, / sense dir *masota ve*, / descarregà un pesat *golpe* / damunt el seu cap *jeujet*», G. Roca Seguí (darrer terç S. XVIII), *JMBover*, *BiEscrBal.* II, 272.6.2, 272.8.2.

Maçar dit d'una de les formes de batre el lli o cànem: «nuyla fembra no gos *maçar* ne espadar li, ne cànem», Balaguer c. 1325 (*BABL* XII, 524); també *massar* com a alternativa d'*espadar* StCeloni a. 1370 (*BABL* XII, 128). *Maçador*: «1311? Mana lo batle --- que negun hom qui aça jurat no poder --- negun --- de la vila de Perpenyà no gaus donar --- menjar --- ni diner --- a negun --- que's loc --- so 's a saber, a ma(s)estres de péra --- ni a espa(r)daners de li, ni a *massadors* de li, ni a triadors de lana ---» (*RLR* XXIX, 55). *Amaçar*. *Macejar*. *Maçada*.

CPT.: *Maçacopla*, que em sembla mala grafia per *maça-coble* (imper. de *maçar*).

+*Mastra* degué significar 'bloc de pedra en forma com d'una gran maça': «la *Mastra* de Rolant, pedra llarga que jeya en Monner [entre Estagell i Illa de Tet] cobrint quatre metres de terra, en lo lloc anomenat *la Batalla*», Verdaguer (nota 5 al cant VIII de *Canigó*); cf. la *Maça de Rotlan* a Maçanet de Cabrenys, el *Palet de Rotlan* a Esterrí etc. Formació insegura: potser d'un *maçastra per haplologia, però com que dubto que una contracció haplògica sigui possible en aquestes condicions sil·làbiques —que potser sí però en tot cas no és de tipus corrent—, potser hem de suposar un derivat *màcera amb sufix àton (a la manera de *plàtera*, *fèrlera*, *lissera* i altres), que a causa de la supressió dels esdrúixols normal en el Ross. hauria passat de *màsara* a *màs(t)ra*, com *estre* de *ésser(e)*.

1 En definitiva és ben possible que aquí -ūca no sigui un veritable sufix sinó producte de l'encreuament de MATTE(OL)A amb el sinònim *festüca* (fi-) 'porra o maça de fusta', de provada procedència italo-indoeuropea (cf. Walde-H.) i en el qual ni tan

sols és segur que s'hagi de dissociar *fes-tū-ca*, *fest-ū-ca* o *festü-ca*. — 2 Tots dos cops a una vella (barcelonina que viu a Gandia, i una pagesa de Brunyola, 1962, 1972) almenys un cop referint-se al llibertinatge actual de bastantes solteres, tan dolent si no pitjor que la virtut terrorista del segle passat.

MACABRE, pres del fr. *macabre* id., tret modernament de *danse macabre* 'dansa de la Mort', abans *dance Macabré* o *Macabé*, del nom propi de persona de la mateixa forma, que es va emprar a França a l'Edat Mitjana; per més que aquesta etimologia està comprovada sense possibilitat de dubte, no s'ha aconseguit establir definitivament per què es va aplicar aqueix nom propi a la denominació d'aquell gènere literari, i solament sembla segur que el dit nom de persona (en connexió o no amb l'aplicació al gènere literari) prové del nom dels germans Macabeus, que sofriren martiri per la causa nacional hebrea, en el segle penúltim de la Llei Vella. □ 1.ª doc.: en cat., c. l'a. 1900; en fr., *dance de Macabré* 1376.

Tractada la qüestió a fons i amb detallada documentació en el *DCEC/DECH*, ens podem limitar a remetre a aquest article, del qual resumim alguns punts. En cap llengua hispànica no es documenta fins al tombant del nostre segle (*DACEsp.* 1914; en cat. ed. tardanes de Lab. c. l'a. 1900; 1902, JnRosselló), cosa que ja resta tota probabilitat a qualsevol origen àrab. La vella etimologia àr. *al-maqâbir* 'les tombes' (plural de *maqbara*), recollida i defensada per Devic (1876), de qui l'han repetida molts (fins a Asín i Solà Solé, sense aportar res de nou que sigui cert), no pren en consideració la llarga història del mot francès; la presència d'un mot *almocóvar* o *almacabra* 'cementiri moro' en Cervantes i en alguna font tardana portuguesa és evident que no indica res quant a l'origen del nom de la dansa.

El d'aquest, en totes les llengües europees, està provat que ve de França; i que totes les manifestacions d'aquest gènere (angleses, holandeses, alemanyes) s'inspiren en models francesos; fet que, almenys en part, s'ha de reconèixer també per a l'exemplar més antic en la nostra literatura i en la castellana (un i altre fi S. XIV o princ. XV), i les hispàniques no duen aquest nom sinó *Dansa de Mort*: en francès n'hi ha una de ben datada, de 1376, que ja duu el de *dance de Macabré*. I, amb lleus variants d'aquest nom, en segueixen allà bastantes, poc o no gens més tardanes.

El cas és que *Macabré* o *Macabé* apareix sovint en els Ss. XIV-XV, com a nom de gent francesa sacerdotal o en relació amb culte eclesiàstic. Essent així, un d'ells pogué ser ocasió d'anomenar una pintura o una composició literària que descrivessin la tremenda desfílada. També s'ha suposat que una obra d'aquesta mena posés en escena els set germans Macabeus que, junt amb llur mare, patiren el martiri l'any 168 a. C. per la causa hebrea: és el que suggereixen el nom ll. *chorea Macchabeorum* i el neerl. *Makkabeusdans*, documentats en el S. XV. Però aquestes tardanes mencions es poden inspirar en interpretacions posteriors del nom